

Samling af Afgørelser

Forenede sager C-704/20 og C-39/21

Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid

mod

C

og

B (C-704/20),

og

X

mod

Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (C-39/21)

(anmodninger om præjudiciel afgørelse indgivet af Raad van State og rechtbank Den Haag, zittingsplaats 's-Hertogenbosch (Nederlandene))

Domstolens dom (Store Afdeling) af 8. november 2022

»Præjudiciel forelæggelse – område med frihed, sikkerhed og retfærdighed – frihedsberøvelse af tredjelandstatsborgere – grundlæggende ret til frihed – artikel 6 i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder – betingelser for frihedsberøvelsens lovlighed – direktiv 2008/115/EF – artikel 15 – direktiv 2013/33/EU – artikel 9 – forordning (EU) nr. 604/2013 – artikel 28 – prøvelse af lovligheden af en frihedsberøvelse og af opretholdelsen af en frihedsberøvelsesforanstaltning – prøvelse ex officio – grundlæggende ret til en effektiv domstolsprøvelse – artikel 47 i chartret om grundlæggende rettigheder«

1. *Præjudicielle spørgsmål – præjudiciel hasteprocedure – betingelser – frihedsberøvet person – tvistens løsning kan have betydning for denne frihedsberøvelse – frihedsberøvelsesforanstaltningens ophør – ophør af anvendelsen af denne procedure (Statutten for Domstolen, art. 23a; Domstolens procesreglement, art. 107)*

(jf. præmis 53-55 og 57-59)

2. *Grænsekontrol, asyl og indvandring – asylpolitik – standarder for modtagelse af ansøgere om international beskyttelse – direktiv 2013/33 – kriterier og procedurer til afgørelse af, hvilken medlemsstat der er ansvarlig for behandlingen af en ansøgning om international beskyttelse – forordning nr. 604/2013 – indvandringspolitik – tilbagesendelse af tredjelandstatsborgere med ulovligt ophold – direktiv 2008/115 – begrebet frihedsberøvelse i disse retsakters forstand – samme betydning – tvangsforanstaltning, hvorved ansøgeren berøves sin bevægelsesfrihed og isoleres fra resten af befolkningen, idet den pågældende pålægges at forblive i et afgrænset og lukket område [Europa-Parlamentets og Rådets forordning nr. 604/2013, art. 28; Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2008/115, art. 15 og 16, og 2013/33, art. 2, litra h)]*

(jf. præmis 72 og 73)

3. *Grænsekontrol, asyl og indvandring – indvandringspolitik – tilbagesendelse af tredjelandstatsborgere med ulovligt ophold – direktiv 2008/115 – asylpolitik – standarder for modtagelse af ansøgere om international beskyttelse – direktiv 2013/33 – kriterier og procedurer til afgørelse af, hvilken medlemsstat der er ansvarlig for behandlingen af en ansøgning om international beskyttelse – forordning nr. 604/2013 – frihedsberøvelse af en tredjelandstatsborger – omfanget af domstolsprøvelsen af betingelserne for frihedsberøvelsens lovlighed – den retslige myndigheds pligt til af egen drift og på grundlag af oplysningerne i sagsakterne, som suppleret eller præciseret under den kontradiktoriske procedure for denne myndighed, at konstatere en eventuel manglende opfyldelse af en lovlighedsbetingelse*
(Chartret om grundlæggende rettigheder, art. 6 og 47; Europa-Parlamentets og Rådets forordning nr. 604/2013, art. 28, stk. 4; Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2008/115, art. 15, stk. 2 og 3, og 2013/33, art. 9, stk. 3 og 5)

(jf. præmis 81-88 og 94 samt domskonkl.)

Resumé

B, C og X, der er tre tredjelandstatsborgere, blev frihedsberøvet i Nederlandene i forbindelse med procedurer med henblik på henholdsvis behandling af en ansøgning om international beskyttelse, overførsel til den medlemsstat, der var ansvarlig for en sådan behandling, og tilbagesendelse som følge af den ulovlige karakter af opholdet på nederlandsk område.

De berørte personer anlagde sag til prøvelse af de foranstaltninger om frihedsberøvelse eller om opretholdelse af frihedsberøvelsen, som var blevet vedtaget over for dem. De forelæggende retter, der traf afgørelse i første eller anden instans, var i tvivl om omfanget af prøvelsen af de omhandlede foranstaltningers lovlighed.

Alle frihedsberøvelsesforanstaltninger, der er fastsat i EU-retten, dvs. henholdsvis i modtagelsesdirektivet¹, Dublin III-forordningen² og tilbagesendelsesdirektivet³, henhører nemlig i Nederlandene under forvaltningsretten, som principielt ikke tillader retsinstanserne af egen drift at efterprøve, om den pågældende frihedsberøvelsesforanstaltning opfylder en lovlighedsbetingelse, hvis tilsidesættelse ikke er blevet gjort gældende af den berørte part.

De forelæggende retter ønskede imidlertid oplyst, om en sådan situation var forenelig med EU-retten og navnlig med den grundlæggende ret til frihed og den grundlæggende ret til adgang til effektive retsmidler⁴. Følgelig forelagde de Domstolen en anmodning om præjudiciel afgørelse med henblik på nærmere bestemt at få oplyst, om EU-retten forpligter dem til af egen drift at

¹ – Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2013/33/EU af 26.6.2013 om fastlæggelse af standarder for modtagelse af ansøgere om international beskyttelse (EUT 2013, L 180, s. 96, herefter »modtagelsesdirektivet«).

² – Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 604/2013 af 26.6.2013 om fastsættelse af kriterier og procedurer til afgørelse af, hvilken medlemsstat der er ansvarlig for behandlingen af en ansøgning om international beskyttelse, der er indgivet af en tredjelandstatsborger eller en statsløs i en af medlemsstaterne (EUT 2013, L 180, s. 31, herefter »Dublin III-forordningen«).

³ – Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2008/115/EF af 16.12.2008 om fælles standarder og procedurer i medlemsstaterne for tilbagesendelse af tredjelandstatsborgere med ulovligt ophold (EUT 2008, L 348, s. 98, herefter »tilbagesendelsesdirektivet«).

⁴ – Som fastsat i henholdsvis artikel 6 og 47 i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder (herefter »chartret«).

undersøge samtlige de betingelser, som en frihedsberøvelsesforanstaltning skal opfylde for at være lovlig, herunder de betingelser, hvis tilsidesættelse ikke er blevet gjort gældende af den berørte person.

Domstolen (Store Afdeling) fastslog, at i medfør af tilbagesendelsesdirektivet⁵, modtagelsesdirektivet⁶ og Dublin III-forordningen⁷, sammenholdt med chartret⁸, skal en retslig myndigheds prøvelse af overholdelsen af de af EU-retten følgende betingelser for, at frihedsberøvelsen af en tredjelandstatsborger er lovlig, føre den retslige myndighed til af egen drift og på grundlag af de oplysninger i sagsakterne, som den har fået kendskab til, som suppleret eller præciseret under den kontradiktoriske procedure for denne myndighed, at konstatere en eventuel manglende opfyldelse af en lovlighedsbetingelse, som ikke er blevet påberåbt af den pågældende person.

Domstolens bemærkninger

I denne henseende bemærkede Domstolen for det første, at frihedsberøvelse, som udgør et alvorligt indgreb i retten til frihed, kun kan iværksættes eller forlænges under overholdelse af de generelle og abstrakte regler, som fastsætter betingelserne og de nærmere bestemmelser herfor. Disse regler, der er indeholdt i EU-retsakter⁹ og i de bestemmelser i national ret, som gennemfører dem, udgør de standarder, der fastsætter betingelserne for frihedsberøvelsens lovlighed, herunder i lyset af retten til frihed. I henhold til disse standarder skal den pågældende person, når det viser sig, at betingelserne for frihedsberøvelsens lovlighed ikke var eller ikke længere er opfyldt, omgående løslades.

Hvad for det andet angår den ret til en effektiv domstolsbeskyttelse, som tredjelandstatsborgere, der er blevet frihedsberøvet af en medlemsstat, er tillagt, bemærkede Domstolen, at ifølge de relevante regler i EU-retten¹⁰ skal hver medlemsstat, når afgørelsen om frihedsberøvelse er blevet truffet af en administrativ myndighed, enten ex officio eller efter anmodning fra den pågældende person foreskrive en »hurtig« domstolsprøvelse af denne frihedsberøvelses lovlighed. Hvad angår opretholdelsen af en frihedsberøvelsesforanstaltning opstiller den nævnte ret¹¹ et krav om, at afgørelsen vurderes på ny, eller er genstand for en periodisk fornyet vurdering, der skal finde sted »med passende mellemrum« og vedrøre spørgsmålet om, hvorvidt betingelserne for frihedsberøvelsens lovlighed fortsat er opfyldt. Eftersom EU-retten uden undtagelse kræver, at et tilsyn med opfyldelsen af betingelserne for frihedsberøvelsens lovlighed finder sted »med passende mellemrum«, er den kompetente retslige myndighed således forpligtet til at foretage det nævnte tilsyn af egen drift, også selv om den berørte part ikke anmoder herom.

⁵ – Tilbagesendelsesdirektivets artikel 15, stk. 2 og 3.

⁶ – Modtagelsesdirektivets artikel 9, stk. 3 og 5.

⁷ – Dublin III-forordningens artikel 28, stk. 4.

⁸ – Chartrets artikel 6 og 47.

⁹ – Jf. tilbagesendelsesdirektivets artikel 15, stk. 1, artikel 15, stk. 2, andet afsnit, og artikel 15, stk. 4-6, modtagelsesdirektivets artikel 8, stk. 2 og 3, og artikel 9, stk. 1, 2 og 4, samt Dublin III-forordningens artikel 28, stk. 2-4.

¹⁰ – Jf. tilbagesendelsesdirektivets artikel 15, stk. 2, tredje afsnit, og modtagelsesdirektivets artikel 9, stk. 3, der på grundlag af Dublin III-forordningens artikel 28, stk. 4, ligeledes finder anvendelse i forbindelse med de af forordningen regulerede overførselsprocedurer.

¹¹ – Tilbagesendelsesdirektivets artikel 15, stk. 3, og modtagelsesdirektivets artikel 9, stk. 5, der på grundlag af Dublin III-forordningens artikel 28, stk. 4, ligeledes finder anvendelse inden for rammerne af de ved denne forordning regulerede overførselsprocedurer.

EU-lovgiver har således ikke begrænset sig til at fastsætte fælles materielle standarder, men har ligeledes indført fælles processuelle regler, der har til formål at sikre, at der i hver medlemsstat findes en ordning, som gør det muligt for den kompetente retslige myndighed, i givet fald efter en prøvelse af egen drift, at løslade den pågældende person, så snart det viser sig, at frihedsberøvelsen af den pågældende ikke eller ikke længere er lovlig.

For at en sådan beskyttelsesordning effektivt sikrer overholdelsen af de strenge betingelser, som en frihedsberøvelsesforanstaltning skal opfylde for at være lovlig, skal den kompetente retslige myndighed være i stand til at træffe afgørelse om enhver faktisk og retlig omstændighed, der er relevant for efterprøvelsen af denne lovlighed. Med henblik herpå skal den nævnte myndighed kunne tage hensyn til dels de faktiske omstændigheder og de beviser, som den administrative myndighed, der traf afgørelse om den oprindelige frihedsberøvelse, påberåbte sig, dels de faktiske omstændigheder, beviser og bemærkninger, som den berørte person eventuelt har gjort gældende, fremlagt eller fremsat for den. Den skal desuden være i stand til at indhente enhver anden oplysning, som er relevant for dens afgørelse, ved på grundlag af national ret at vedtage de processuelle foranstaltninger, som den måtte anse for nødvendige.

På grundlag af disse forhold skal den nævnte myndighed i givet fald konstatere en tilsidesættelse af en lovlighedsbetingelse hidrørende fra EU-retten, selv når denne tilsidesættelse ikke er blevet gjort gældende af den berørte person. Denne forpligtelse berører ikke forpligtelsen til at opfordre hver af parterne til at udtale sig om denne betingelse i overensstemmelse med kontradiktionsprincippet.